

Boverkets rapport Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ser positivt på förslaget i stort och framhåller betydelsen av fortsatta förenklingar i regelverk, hantering och system för marknadens aktörer, särskilt de mindre, och en smidig hantering för byggnadsnämnden och Boverkets kontroll. Fokus behöver läggas vid de byggnadsdelar och processer där den största klimatvinsten kan förväntas. Därtill behöver effekter på energisystemet beaktas för att undvika att utformningen av systemet medför en styrning till el för uppvärmning med negativ klimatnytta ur ett större perspektiv.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Sveriges Kommuner och Regioner ser positivt på det fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer som ett viktigt verktyg i klimatarbetet och poängterar vikten av att införa ändringar och skärpningar stegvis, kopplat till utveckling av digitala verktyg och harmoniserat med andra länder och EU:s regelverk. SKR anser att det nya förslaget i huvudsak ligger i linje med detta och med det yttrande som SKR tidigare har lämnat för promemoria Ds 2020:4.

SKR ser därför positivt på föreslagen utökning till 2027 till gränsvärden för byggskedet, inklusive fler byggnadsdelar än 2022, samt ett utökat informationskrav med redovisning som även omfattar fler livscykelsskedet, inklusive underhåll, utbyte, rivning etc. Vi instämmer i behovet av ett långsiktigt perspektiv, där ändringar görs samlat och vid få tillfällen.

Klimatdeklaration och gränsvärden som verktyg har störst möjlighet att bidra till bättre lösningar i ett tidigt beslutsskede och vid projektering, medan regelverket är uppbyggt på kontroll vid kommunens slutbesked och Boverkets efterföljande granskning. Med utveckling av praxis och vägledning bör dock regelverket även kunna bidra till mer klimatsmarta val. Det ger även viktigt stöd för offentlig upphandling.

SKR tillstyrker förslaget att tillsynsansvaret för klimatdeklarationers innehåll och kvalitet ligger på Boverket. En aktiv tillsyn kommer behövas i samband med att gränsvärden på byggfasen införs, för att ge genomslag i praktiken. Det bör inte bara göras i efterskott, när ändringar inte är möjliga, utan även genom vägledning för tillämpning och aktiva val i ett tidigt skede. SKR har tidigare föreslagit att istället för inför slutbesked skulle byggnadsnämndens kontroll omfatta att byggherren inför startbesked har rapporterat in den kommande byggnaden i Boverkets register. På så sätt

får Boverket som tillsynsmyndighet i tidigt skede information om nybyggnationen och kan då i ett tidigare skede sätta in informationsinsatser för att uppmärksamma vikten av att arbeta med överväganden av reduktionsåtgärder under hela byggprocessen. Fokus bör ligga på de byggdelar och processer där den största klimatvinsten kan erhållas.

SKR har tidigare motsatt sig att byggnadsnämnden kan meddela slutbesked först efter att byggherren lämnat in klimatdeklaration och poängterat att om denna hantering kvarstår så behöver den göras så smidig som möjligt, exempelvis att byggherren när denne deklarerat får en kvittens som enkelt kan överföras till byggnadsnämnden samt att det blir enkelt att bedöma om byggnader omfattas eller inte. SKR framhåller därvid att undantagen för olika typer av byggnader och aktörer bör ses över. Exempelvis kan undantaget för privatpersoner ersättas av en höjd tröskel för BTA. Det bör också räcka med en klimatdeklaration per projekt, så att avgränsningen överensstämmer med bygglovet. SKR instämmer i att ombyggnadsbegreppet behöver utredas och tydliggöras innan det kan bli aktuellt med krav på klimatdeklarationer vid ombyggnad.

SKR vill understryka att ramverket behöver utformas så det beaktar konsekvenser i det större energisystemet i en svensk kontext. Med pågående elektrifiering av industri och transporter och stora risker för effektbrist bör regler, referensvärden och emissionsfaktorer undvika styrning till att favorisera el till uppvärmning framför fjärrvärme. Detta gäller både i byggskedet från 2022 och i driftskedet 2027. Valda lösningar bör beakta ett konsekvensperspektiv, där insatser får effekter på marginalen i ett nordeuropeiskt elsystem och att ökad elanvändning behöver styras mot områden med störst klimatnytta. Regelverket bör därvid beakta den strävan mot teknikneutralitet i byggreglerna som regeringen uttryckt för att inte orsaka negativ klimatnytta och bidra till eleffektbrist (Skr 20218/19:152).

SKR ser det som angeläget att förslaget inte slår undan små aktörer på byggmarknaden. Risken för detta är påtaglig, även om det är positivt att kostnaderna för klimatkalkyler bedöms hamna lägre än tidigare. SKR föreslår därför på nytt att Boverket överväger att använda högre trösklar för storlek och typ av byggnader som ska omfattas, exempelvis för hur omfattande klimatkalkylerna behöver vara. SKR har tidigare föreslagit en gräns på bruttoarea större än 1000 kvadratmeter. Av liknande skäl bifaller vi förslaget att utveckla stödsystem för mindre tillverkare av byggprodukter för att ta fram byggvarudeklarationer (EPDer).

Insatser kan också behövas för att undvika risk för suboptimering då användnings- och slutskedet inte ingår i gränsvärdena från 2027. Även om Boverket framför att det i dagsläget inte finns stöd för att ett enbart 50-årsperspektiv riskerar val av kortlivade byggprodukter, är det viktigt att aktivt följa och föreslå åtgärder om det visar sig att systemet leder till kortare livslängder och svag inriktning på återanvändning och återvinning av byggnadsmaterial.

Det behöver även följas aktivt att systemet inte går ut utöver annan funktionalitet för brand, fukt, buller, inomhusmiljö etc. Boverket behöver ha utrymme för arbete kring byggfel vid nya och oprövade lösningar, inklusive att vid behov ta fram vägledning till kommunernas byggnadsnämnder.

Sveriges Kommuner och Regioner

Staffan Isling

Gunilla Glasare